

Inhoud

Voorwoord

Inleiding

Aanleiding voor het onderzoek

Vraagstelling en methode

Begrippen: relaties, factoren, schaalvergroting en verzakelijking

Indeling van dit boek

Deel I: De partijen worden gevormd

Het landelijk niveau

1.1 Achtergrond: de ontwikkeling van de samenleving tot 1908

Economische ontwikkelingen

Politieke hervormingen en beginnende verzuijing

De sociale verhoudingen en sociale wetgeving, 1814-1914

De sociale gevolgen van de negentiende eeuwse ontwikkelingen

1.2 De verzekering van de geneeskundige zorg

De consument en zijn financiële mogelijkheden

De verzekering van de zorg; het aanbod

De zieken- en begrafenisbussen en de overheid

De zieken- en begrafenisbussen; organisatie en kwaliteiten

De minvermogende als marktpartij

Professionalisering en collectivisering: medici in de negentiende eeuw

Artsen en fondsen: haat-liefde

1.3 De NMG en de ziekenfondsen

De NMG en haar standpunt tegenover de ziekenfondsen tot 1890

Toenemende maatschappelijke betrokkenheid bij de NMG

De NMG en de ontwikkeling van de ziekenfondskwestie

De reacties op de ziekteverzekeringwet Kuyper

Ziekengeld en geneeskundige hulp: de ont koppeling

1.4 Artsen, apothekers en ziekenfondsen; het ziekenfondsenrapport

Ziekenfondsen en hun bestuur

Belangenverstrengeling bij de ondernemersfondsen

Filantropie of zakelijkheid

De praktijk van de vrije artsenkeuze

De honoraria in de praktijk

Spreekuren en wachtkamers

Geneesmiddelen en prescriptiegedrag

Specialisten

Minvermogenden en de verplichte ziektekostenverzekering

1.5 Conclusies

De factoren, die de relatie hebben beïnvloed

De fundamentele van de NMG-ziekenfondsideologie

Artsen, verzekerden en fondsen; een wankel evenwicht

Het regionaal niveau

1.6 Ziekenfondsen, artsen en apothekers in Zeist en Amersfoort

Het Onderlinge Ziekenfonds te Zeist

Het Nut en het Amersfoortsch Ziekenfonds

Het Amersfoorts ziekenfondsschisma

1.7 Bevolking, economie en geneeskundige zorg in het negentiende eeuwse Utrecht

Bevolking en economie

De volksgezondheid

De geneeskundige verzorging in Utrecht na 1850; de geneeskundige armenzorg

De geneeskundige verzorging in Utrecht na 1850; universiteit en specialisatie

1.8 Artsenvereniging op lokaal niveau; de Utrechtse Geneeskundige Kring

Wetenschap, beroepsbelang en gezelligheid

Gedraglijnen en maatschappelijke belangen

De Kring en de Utrechtse geneeskundige armenzorg

De Kring en de ziekenfondsen tot 1897

1.9 De Utrechtse ziekenfondsen, 1827-1897

De Societeit Voorzorg

Zieken- en begrafenisfonds 'Let op uw Einde'

Het Ziekenfonds onder bescherming van de H. Leduina

Wijkbelang

1.10 De Vereeniging van Doktoren en Apothekers te Utrecht

Artsen en apothekers der Voorzorg: verenigt u!

De Voorzorg en Hulp bij Ziekte?

Een kleine depressie

De vaststelling van de honoraria

De Vereeniging en de Kring

1.11 Ziekenfondsen en medewerkers, 1899-1908

Ziekenzorg en de Vereeniging

De afdeling Utrecht en de ziekenfondsen, 1902-1908

De ziekenfondsstrijd te Westbroek en Achttienhoven

1.12 Conclusies

Ziekenfondsen, artsen en apothekers in Midden-Nederland tot 1908

Deel II: De partijen; overleg en polarisatie

Het landelijk niveau

2.1 Achtergrond: de ontwikkeling van de Nederlandse samenleving, 1900-1940

Bloei, oorlog en economische bedrijvigheid

Politiek en maatschappij

Inkomens, inkomensverschillen en sociale mobiliteit

Sociale zekerheid: een lappendeken met gaatjes

2.2 Actie en reactie: overheid en artsen over een wettelijke ziekenfondsregeling

Directe overheidsbemoeienis en gezondheidszorg; gerealiseerde gezondheidszorg- en ziekteverzekeringswetgeving voor 1940

De NMG; een corporatie in een verzuilde samenleving

De artsen en de ziekteverzekeringswetgeving van Talma

Het eerste ziekenfondssorgaan van de NMG

1911-1912: het eerste algemeen bindend besluit inzake de ziekenfondsen: actie, harde actie!

1913-1914: de Bredase besluiten

2.3 Reactie en actie: de ziekenfondsen en uitwerking van de NMG-besluiten

Het voortouw van Ziekenzorg: de Landelijke Federatie

Federatie contra Maatschappij: de sociaal-democratische artsen bij de ziekenfondsen

Klassenstrijd of christelijke verhoudingen

De praktische uitwerking van de bindende besluiten in 1914: de leidraad

De gevolgen van de leidraad

2.4 Samenwerking en beroepsdifferentiatie bij de artsen en de apothekers

Een huwelijksaanzoek; de eerste samenwerking van de NMP en de NMG

Een huwelijksaanzoek mislukt

Artsen en apothekers: geen huwelijk maar een LAT-relatie

De bestuurlijke geschillen bij de NMG

De specialisten- en huisartsenkwestie en de ziekenfondsbelangen

Ziekenfondsbelangen, specialisten, huisartsen en de eenheid binnen de NMG

Niet-NMG-leden, ziekenfondscontracten en opnieuw de specialisten- en huisartsenkwestie

2.5 Consumenten, verstrekkingenpakketten, ziekenfondsen en koepelorganisaties, 1915-1930

De consument onder of boven de welstandsgrens

Wetsontwerpen, verstrekkingenpakketten en ziekenhuisverpleging

*Groeiende samenwerking tussen arbeidersorganisaties, artsen, apothekers en de Federatie
Het Unificatierapport*

Het Unificatierapport: verstrekkingenpakket en contributieberekening

Waarom geen geünificeerd ziekenfondsbestel?

Toenemende invloed van de verzuiling: de rooms-katholieke zuil en de NMG

2.6 Polarisatie in het ziekenfondswezen: artsen, vakbonden, ziekenfondsen, overheid en pariteit, 1930-1940

De ontwikkeling van de Maatschappijfondsen

*Samenwerking tussen artsen en verzekerden: de eerste plannen voor een federatie van
Maatschappijfondsen*

De Maatschappijfondsen en hun belang

Groepsvorming bij de onderling beheerde ziekenfondsen: neutraal en verzuild

De polarisatie: vakbonden, onderling beheerde fondsen en de NMG in conflict

Overheid, ziekenfondsen, de NMG en de vakbonden over de pariteit

De zwakte van de Landelijke Federatie

Pogingen tot samenwerking: de Centrale Commissie voor het Ziekenfondswezen

Polarisatie en het beperkte succes van de CCZ

Het wetsontwerp-Slingenberg, de Federatie en het NVV

De versterking van het onderling beheerd ziekenfondswezen: van Federatie naar CBZ

Ziekenfondsen, vakbonden, artsen en apothekers tot 1940; een evaluatie

2.7 Conclusies

Fasering in de relatie

De beïnvloedende factoren

Het landelijk ziekenfondsbestel 1908-1940

Het regionaal niveau

2.8 Amersfoortse artsen, verzekerden, hun Maatschappijfonds en de regio

Artsenhonoraria, verzekerden en de Eerste Wereldoorlog

Specialistenrumoer in Amersfoort

Het Amersfoorts ziekenfondsschisma geheeld

*Door tandartsperikelen, specialistenproblemen en ziekenhuisverpleging tot
Maatschappijfonds*

Het Maatschappijfonds Amersfoort en de ziekenhuisverplegingsverzekering

De Amersfoortse regeling van de tandheelkundige verzorging

Regiovorming tot het Maatschappijfonds Amersfoort en Omstreken

Het Maatschappijfonds Amersfoort en Omstreken

2.9 Artsen en ziekenfondsen buiten Utrecht; over medewerkersfondsen, Maatschappijfondsen en diocesane fondsen

Modernisering bij het Zeister Ziekenfonds, 1917-1919

Het Zeister Ziekenfonds als Algemeen Afdelingsfonds?

*Honorarium en sociale rechtvaardigheid: de Zeister huisartsen in discussie met de
verzekerden over hun verzekering*

Kostenbeheersing en het geneesmiddelenbesluit

Het Zeister Ziekenfonds na 1931: personeelwisselingen en steunregelingen

*Concurrentie voor het Zeister Ziekenfonds: de Omstreken van Utrecht en het Centraal
Ziekenfonds*

De afdeling Utrecht en de regio: de Omstreken van Utrecht

De OvU: verzekerden en huisartsen over welstandsgrenzen en premies

Het verstrekkingenpakket bij de OvU tot 1937: de prijs voor tandheelkundige zorg

Het Zeister Ziekenfonds en de OvU in 1935: fusiedruk en specialistenoverleg

Specialistenzorg en tandartstarieven bij de OvU in 1939

De relatie artsen-ziekenfondsen in de regio Utrecht

2.10 De afdeling Utrecht en het ziekenfondsbeleid van de NMG, 1908-1918

De Afdeling Utrecht en de ziekenfondsen na 1908

Lauwe reacties op de Haagse besluiten

Voor Utrecht nog geen Maatschappijfonds

De acceptatie van de leidraad en de samenwerking met de NMP

- De verhoudingen tussen de huisartsen en specialisten*
- De specialistenemancipatie*
- 2.11 De eerste Utrechtse collectieve ziekenfondsovereenkomst
 - De algemeen artsen van de Vereeniging en hun erkenning van specialistische zorg*
 - De Vereeniging als vakbond voor de Utrechtse artsen en apothekers*
 - De Vereeniging, Hulp bij Ziekte en de Voorzorg: artsen, apothekers en beleid*
 - De onderling beheerde fondsen Liduina en Ziekenzorg*
 - Het Ziekenzorgbestuur en zijn artsen: betaling op abonnement of per verrichting?*
 - Het begin van de Eerste Wereldoorlog en de Ziekenfondsencommissie*
 - Onderhandelingen van Ziekenzorg met de artsen en de apothekers over samenwerking*
 - De contractonderhandelingen: over vrije artsenkeuze, premiehoogte en honoraria*
 - De contractonderhandelingen: niet-NMG-leden en eventuele Maatschappijfondsen*
 - De contractonderhandelingen: Liduina en de NMG*
 - De contractonderhandelingen: CO, CV en de Utrechtse specialisten*
 - De overeenkomst en haar betekenis*
- 2.12 Het Utrechtse ziekenfondsbestel onder de overeenkomst van 1917
 - Fusies en overnames*
 - De beer is los: de eerste honorarium- en contributie-eisen, 1919*
 - Het eerste honorariumgeschil beslecht*
 - De tweede honorariumkwestie, 1920-1922*
 - De Vereeniging, VHZ en Ziekenzorg; ruzie of fusie?*
 - Vereeniging, VHZ en Ziekenzorg; geen ruzie en geen fusie*
 - De onderhandelingen voor de tweede Utrechtse ziekenfondsovereenkomst*
 - De onderhandelingen voor de tweede Utrechtse ziekenfondsovereenkomst: CvT en specialistische hulp*
 - Het functioneren van de eerste ziekenfondsovereenkomst: de evaluatie*
- 2.13 De bloeitijd van het contractstelsel in Utrecht, 1925-1933
 - De overeenkomst tot regeling van het ziekenfondswezen te Utrecht; de definities*
 - De huisartsen- en specialistenpraktijk*
 - De apothekerspraktijk*
 - De Commissie van Toezicht en de ziekenfondsadministratie*
 - CvT, ziekenfondsen, medewerkers en verzekerden*
 - Tijdelijke onrust: de contractherziening van 1928 en honorariumeisen*
 - Verstrekkings, verzekerden en praktijken, 1925-1933*
 - Het broze marktevenwicht, 1925-1933*
- 2.14 De ziekenfondsen en artsen in Utrecht; meningen, misverstanden en crises, 1933-1940
 - De Utrechtse ziekenfondsen en de crisis*
 - Landelijke invloed op lokale spanningen: VHZ wordt Maatschappijfonds*
 - De Utrechtse ziekenfondscrisis; de gebeurtenissen in 1933*
 - De ziekenfondscrisis op het hoogtepunt: de artsen versus Ziekenzorg*
 - De artsen en de NMG als verliezers*
 - Het Utrechtse ziekenfondsbestel na de crisis, 1934-1941*
 - De verzekering van klinische specialistische hulp en ziekenhuisverpleging*
 - De specialisten, de ziekenfondsen en het VHZ-ziekenhuisverplegingsfonds*
 - De ziekenfondsen na 1933*
 - Onderling beheerd met eigen instellingen of contractstelsel?*
 - De Utrechtse artsen en ziekenfondsen 1933-1940; een evaluatie*
- 2.15 Conclusies
 - Het ziekenfondswezen in Midden-Nederland tot 1940; kenmerken*
 - De beïnvloedende factoren*
 - De relatie artsen-ziekenfondsen en het ziekenfondsbestel in Midden-Nederland tot 1940*

Deel III: De partijen; schaalvergroting en verzakelijking

Het landelijk niveau

- 3.1 Achtergrond: de Nederlandse samenleving sinds 1940
 - Economische ontwikkelingen en de rol van de overheid*

- Verzuiling en ontzuiling*
- Tussen overheid en vrije markt; het maatschappelijk middenveld*
- Sociale wetgeving en ontzuiling*
- Sociale zekerheid, economische veranderingen en veranderende visies*
- De welvaartsstaat in evenwicht en verandering*
- 3.2 De bezetting: artsenverzet, het Ziekenfondsenbesluit en concentratiegedachten
 - Na de meidagen van 1940: het einde van de polarisatie*
 - De Stichting Vereenigde Maatschappijfondsen; een korte flikkering met gevolgen*
 - Het Ziekenfondsenbesluit; een draconisch einde van een slepende strijd*
 - Het Ziekenfondsenbesluit: de principes*
 - Het Ziekenfondsenbesluit en de Uitvoeringsbesluiten; de verstrekkingen*
 - Het Ziekenfondsenbesluit en de Uitvoeringsbesluiten; de invoering bij de ziekenfondsen*
 - Het Ziekenfondsenbesluit en de Uitvoeringsbesluiten; de invoering van het incassosysteem*
 - De bezettingstijd, 1942-1945*
 - De bezetting, het Ziekenfondsenbesluit en de relatie artsen-fondsen; een evaluatie*
- 3.3 De verzekering van de gezondheidszorg en de relatie artsen-ziekenfondsen na 1945
 - Ziekenfondsenbesluit, Ziekenfondswet en de relatie ziekenfondsen-zorgaanbieders*
 - De ziekenfondsverzekering; de ontwikkeling van het toezicht na 1945*
 - De ziekenfondsverzekering; de verplichte, de bejaarden- en de vrijwillige verzekering*
 - De vrijwillige verzekering; een loodzware erfenis uit het verleden*
 - Verzekering door Ziekenfondswet en AWBZ; volledige toegankelijkheid tot gezondheidszorg*
 - Verzekering door Ziekenfondswet en AWBZ; de gevolgen voor de gezondheidszorg en de fondsen*
 - Ziekenfonds of particulier; bovenbouwen en verzekeringsmaatschappijen*
 - Ziekenfonds of ziektekostenverzekering; solidariteit of equivalentie?*
 - Artsen, ziekenfondsen, overheid en de ziekenfondsverzekering; een evaluatie*
- 3.4 Artsen, ziekenfondsen, overheid en beleidsvorming in de gezondheidszorg na 1945
 - Koepelvorming bij de Maatschappijfondsen: de oprichting van de Federatie V.M.Z.*
 - Slagvaardigheid bij de artsen; de emancipatie van de beroepsgroepen en de losmaking van de Maatschappijfondsen*
 - Het COZ; centralisatie en samenwerking bij de ziekenfondsorganisaties*
 - Van COZ naar GOZ en VNZ; over concentratie, administratie en collectivisatie*
 - Overheidsbeleid en gezondheidszorg sinds 1974; regionalisatie- en concentratiegedachten*
 - Kostenbeheersing door het maatschappelijk middenveld of door de overheid?*
 - De Grote Stelselherziening; Dekker en weer terug?*
 - Marktwerking, zorgverzekeraars en zorgaanbieders, 1987-1996; succes of een dode mus?*
 - Artsen, ziekenfondsen, overheid en het beleid in de gezondheidszorg na 1945; een evaluatie*
- 3.5 Het overeenkomstenstelsel en de relatie artsen-ziekenfondsen
 - Het overeenkomstenstelsel na 1945*
 - De eerste huisartsenovereenkomst*
 - De eerste specialistenovereenkomst: eindelijk een rechtvaardig tariefstelsel?*
 - De ontwikkeling van de specialistische tarieven, 1955-1977*
 - Ziekenfondsen, specialistentarieven en groeiende overheidsinvloed*
 - Oplopende spanningen; het LSV-conflict en de nasleep, 1988-1996*
 - Specialisten en ziekenfondsen na 1945; een evaluatie*
 - De relatie ziekenfondsen-huisartsen vastgelegd; de modelovereenkomst van 1955*
 - Huisartsen en ziekenfondsen opnieuw in conflict over tarieven, 1965-1967*
 - Maatschappelijke aanpassingen in het huisartsenberoep; vestigingsbeleid en tarieven, 1971-1985*
 - Ziekenfondsen, huisartsen en de gevolgen van Dekker*
 - De relatie ziekenfondsen-huisartsen na 1945; een evaluatie*
 - Het overeenkomstenstelsel, de relatie artsen-ziekenfondsen en de overheid na 1945*
- 3.6 Conclusies
 - De relatie artsen-ziekenfondsen na 1940; het kader*
 - Fasering in de relatie*
 - De factoren, die de relatie hebben beïnvloed*
 - De relatie artsen-ziekenfondsen op het landelijk niveau, 1940-1996*

Het regionaal niveau

- 3.7 Van Maatschappijfonds Amersfoort en Omstreken tot zorgverzekeraar A&O
 - Bezetting, Ziekenfondsenbesluit en daarna*
 - Van Maatschappijfonds tot Algemeen Ziekenfonds; naoorlogse veranderingen en modernisering*
 - De problemen met de vrijwillige verzekering*
 - Het Algemeen Ziekenfonds Amersfoort en Omstreken, 1954-1992*
 - De verzakelijking van Amersfoort en Omstreken; een evaluatie*
- 3.8 Fondsen van verzekerden en medewerkers; regiovorming in het Utrechtse
 - De Omstreken van Utrecht; bezetting, Ziekenfondsenbesluit en reorganisaties, 1940-1949*
 - De Omstreken van Utrecht en VHZ; over concentratie van Maatschappijfondsen*
 - Het Zeister Ziekenfonds na 1940; professionalisatie, groei en wetgeving*
 - De naoorlogse jaren*
 - De fusie met VHZ*
 - Regiovorming in Utrecht en omstreken; een evaluatie*
- 3.9 De Utrechtse ziekenfondsen en artsen tijdens de bezetting, 1940-1945
 - Het begin van de bezetting*
 - De invoering van het Ziekenfondsenbesluit bij de contractfondsen en Ziekenzorg*
 - De invoering van het couponstelsel en de Utrechtse incasseerders*
 - Eggink, het Staatstoezicht en hun pogingen tot Utrechtse concentratie*
 - De gelijkschakeling van het onderling beheerde Ziekenzorg tot contractfonds*
 - De gevolgen van de oorlog, 1942-1945*
 - Ziekenfondsen en artsen na de bevrijding*
 - Het begin van de verzakelijking in het Utrechtse ziekenfondsbestel*
 - De gevolgen van de bezettingstijd voor het Utrechts ziekenfondsbestel; een evaluatie*
- 3.10 Samenwerkende Utrechtse ziekenfondsen en medewerkers sedert 1945
 - De eerste landelijke honorariumverhogingen en de gevolgen voor de Utrechtse artsen*
 - De Commissie van Toezicht na 1945*
 - Over plaatselijk en regionaal toezicht; veranderingen bij de Commissie van Toezicht*
 - Over plaatselijk en regionaal toezicht: de SSZU als gemeenschappelijk uitvoeringsorgaan*
 - De Utrechtse ziekenfondsen tot de grote fusie, 1945-1980; VHZ-ideologie en Ziekenzorg-rood*
 - De Utrechtse ziekenfondsen tot de grote fusie, 1945-1980; expansie van het katholieke ziekenfondswezen*
 - De Utrechtse ziekenfondsen tot de grote fusie, 1945-1980; over de AWBZ, de vrijwillige verzekering, aanvullingsfondsen en bovenbouwen*
 - De fondsen en hun eigen instellingen; het Brilléglass en de tandheelkundige centra*
 - De fondsen en hun eigen instellingen; apotheek Ziekenzorg*
 - De fondsen en hun eigen instellingen; motieven*
 - De Utrechtse ziekenfondsen; fusie ondanks verschillen?*
 - De relatie artsen-ziekenfondsen in Utrecht, 1945-1980; een evaluatie*
- 3.11 De vorming van ANOVA en de verzakelijking van de verhoudingen, 1974-1996
 - De vorming van het Regionaal Ziekenfonds Midden-Nederland; de eerste gedachten*
 - De vorming van het Regionaal Ziekenfonds Midden-Nederland; van samenwerking naar fusie*
 - Het Regionaal Ziekenfonds Midden-Nederland, 1980-1992; een probleemfonds*
 - RZMN/A&O ofwel ANOVA*
 - De relatie artsen-ziekenfondsen in Midden-Nederland, 1974-1996; een evaluatie*
- 3.12 Conclusies
 - De aard van de relatie artsen-ziekenfondsen op het Midden-Nederlandse niveau, 1940-1996*
 - De beïnvloedende factoren*
 - De relatie artsen-ziekenfondsen in Midden-Nederland tot 1996*

Conclusies

- 4.1 Overeenkomsten en verschillen tussen het landelijk en het regionaal niveau; beleidsvorming en beleidsuitvoering

- Deel I: De partijen worden gevormd*
Deel II: De partijen; overleg en polarisatie
Deel III: De partijen; schaalvergroting en verzakelijking
- 4.2 Factoren die de relatie hebben beïnvloed
- Ideeën en karakters van de betrokken personen*
 - Ideologie*
 - Wederzijdse afhankelijkheid, maatschappelijke emancipatie van de beroepsgroepen en macht*
 - Collectivisatie en concentratie*
 - Externe factoren: economische en maatschappelijke ontwikkelingen*
 - Externe ontwikkelingen; de groei van de medische wetenschap en de ontwikkeling van de gezondheidszorg*
- 4.3 Lessen uit het verleden
- Regionalisatie, een rode draad*
 - De ziekenfondsverzekering; een traditie van vrije marktverhoudingen?*
 - De ziekenfondsverzekering; verantwoordelijkheid voor de verzekering en de zorg?*
- 4.4 De relatie artsen-ziekenfondsen op nationaal en regionaal niveau; de beantwoording van de onderzoeksvraag

Noten

Bronnen en literatuur

Archieven

Literatuur en periodieken

Afkortingen

Lijst van in de tekst opgenomen tabellen

Register op persoonsnamen

Summary

Curriculum